

УДК: 338

Синькевич Надія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУЧАСНІ ВИДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Synkevych Nadya

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

MODERN TYPES OF ECONOMIC ANALYSIS

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, потребують застосування сучасних методів управління підприємством. Економічний аналіз є невід'ємною складовою сучасної економіки. Це важливий елемент діяльності будь-якого підприємства, що дає змогу досліджувати рівень функціонування підприємства, дозволяє вивчати резерви виробництва, оцінювати стан об'єкта, що підлягає аналізу. Економічний аналіз – основа для прийняття управлінських рішень на основі аналізованої інформації, а правильність його проведення дає змогу визначити шляхи для підвищення ефективності діяльності підприємства та спрогнозувати його подальший розвиток. Стосовно розвитку, то на початкових етапах появи, економічний аналіз лише взаємодіяв із бухгалтерським обліком та статистикою, про те, з часом, потреби зростали та виникла необхідність поглибити дослідження економічної сторони підприємств, таким чином його відокремили як самостійну галузь, що досліджує господарські процеси, їх залежність від різноманітних факторів тощо.

Аналіз процесів та явищ здійснювали ще на початку розвитку людства. Є припущення, що облік та аналіз виникли ще в Стародавньому Єгипті. Проте перші методи аналізу дійшли до нас з Давньої Греції. Сьогодні економічний аналіз як наука – це система спеціальних знань, що шляхом розділення цілого на складові і виділення окремих сторін, властивостей, зв'язків, спрямована на дослідження економічних явищ та процесів у їх взаємозв'язку і взаємозумовленості, яка формується під впливом об'єктивних економічних законів із науковим обґрунтуванням завдань та договірних зобов'язань, оцінкою їх виконання, визначенням величини дії позитивних і негативних чинників, невикористаних резервів і розробленням пропозицій щодо вироблення оптимальних управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності виробництва [1].

Сьогодні існує багато видів економічного аналізу. На рис. 1 зображено основні види сучасного економічного аналізу:

– оперативний аналіз проводиться одразу після здійснення господарських операцій або зміни ситуацій за короткі проміжки часу (зміна, доба, тиждень, декада) для швидкого впливу на техніко-економічні показники підприємства та його структурних підрозділів. За допомогою оперативного аналізу можна виявити негативні фактори та визначити їх вплив на господарську діяльність, зробити оцінку можливих наслідків і застосувати засоби для їх усунення або запобігання [2];

– інноваційний аналіз – рушійна сила економічного розвитку. Економічний розвиток країни залежить у великій мірі від рівня інноваційної діяльності підприємств. Саме цей аналіз допомагає здійснювати облік інновацій, оцінювати результати такої галузі діяльності суб'єктів господарювання, розробляти комплексні методики аналізу;

– інвестиції дуже важливі для будь-якого підприємства і питання вибору раціонального інвестиційного рішення має важливий аспект. Обов'язково потрібно врахувати фактори, які мають вплив на прийняття інвестиційного рішення, зокрема вид інвестиції, вартість інвестиційного проекту, обмеженість фінансових ресурсів,

– доступних для інвестування, ризик, пов'язаний з прийняттям того чи іншого рішення;



Рис 1. Основні сучасні види економічного аналізу

– діагностичний аналіз – це сукупність кількісних і якісних методів, що дозволяють встановити тенденції та чинники розвитку об'єкта і суб'єкта управління та встановити відповідність чи невідповідність суб'єкта об'єкту управління. Метою даного аналізу є постановка «діагнозу», тобто визначити чи виконується вимога основного закону управління – відповідність керуючої підсистеми керованій [3];

– стратегічний аналіз дозволяє узагальнити позицію підприємства та конкретизувати напрями його розвитку на перспективу. Зміст стратегічного аналізу полягає у використанні специфічних методів і прийомів, що дозволяють діагностувати потенційні та наявні загрози підприємства, виявити можливості підприємства у покращенні управління ним. Проведення стратегічного аналізу розвиває здатність до стратегічного мислення і тим самим створює основу для впровадження в організацію концепції стратегічного управління. Стратегічний аналіз підприємства є комплексним, багаторівневим дослідженням зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, що дозволяє визначити стратегічні орієнтації, на основі яких формується стратегія розвитку підприємства, розробляється стратегічний план їх забезпечення;

– функціонально-вартісний аналіз – один із методів економічного аналізу, мета якого полягає у виборі оптимального варіанта, що забезпечує повноцінне виконання досліджуваного об'єктом, у ролі якого може виступати продукція, технологічний процес, форма організації чи управління виробництвом своїх основних функцій при мінімальних затратах, яких економічно важливо досягти.

Підводячи підсумки, можна стверджувати, що сучасний стан економічного аналізу постає як абстрактно-логічний підхід до пізнання, що розширює сферу застосування та змінює свої завдання й функції у відповідності до нових економічних умов. Сучасні види економічного аналізу мають спрямування на: ґрунтовне та поглиблене вивчення потреб ринку, розгляд питання ефективності інвестицій, дослідження пріоритетних напрямів зовнішньоекономічної діяльності, вивчення потреб споживачів, їх вимог щодо видів, якості, асортименту продукції й, водночас, аналіз їх вподобань щодо рівня надання послуг. Таким чином, перспективи розвитку підприємства залежать від комплексної оцінки основних аспектів його функціонування.

Ухвалюючи управлінські рішення у процесі реалізації стратегії, керівництво підприємства моделює чинники, які впливають, насамперед, на рівень витрат у короткостроковому періоді. Реалізація таких управлінських рішень має забезпечити досягнення поставленої мети підприємства, а грошові надходження – задовольнити потреби всіх зацікавлених в економічних результатах виробництва осіб: власників, інвесторів, кредиторів, керівників, працівників.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н.А., Вовчок Р.М., Шевчук Н.С., Чернишова Л.В. Економічний аналіз: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ. 2015. 310 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5717/1/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7.pdf>.
2. «Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції» URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/12/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_20.05.2022.pdf (с. 250).
3. Демиденко С.Л., Димитрова Д.О. Оперативний економічний аналіз: сутність, переваги та недоліки. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20152\(112\)/sep20152\(112\)_096_ShurpenkovaRK.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20152(112)/sep20152(112)_096_ShurpenkovaRK.pdf)
4. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007